Täydennys lausuntoomme 18.10.2024

OPPIMISEN TUEN KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY PERUSOPETUSLAISSA JA MUISSA KOULUTUSTA KOSKEVISSA LAEISSA

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle perusopetus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen lakiuudistusten käsittelyn tueksi:

Oppimisen tuen lakiuudistusten yhteydessä olisi syytä määritellä käsitteet heti alussa soveltamisalan yhteydessä, jota lait olisivat riittävän selkeitä ja niitä tulkittaisiin lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla. Osasta laeissa on selkeästi alussa soveltamisalan jälkeen määrittelyt ja tätä samaa rakennetta toivottaisiin perusopetuslakiin. Käsitteenmäärittelystä esimerkkinä linkki tupakkalakiin.

https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160549#a549-2016

MÄÄRITELTÄVÄT KÄSITTEET KOULUTUSTA KOSKEVISSA LAKIESITYKSISSÄ

Perusopetuslaki (HE 114/2024 vp)

- SÄÄNNÖLLINEN TUKI
  - Ehdotus: ”Säännöllisellä tuella tarkoitetaan jatkuvaa, viikoittain toistuvaa tukea.”

- RIITTÄVÄ
  - Riittävää voi olla mahdoton määritellä ja siksi laissa ei saisikaan olla tällaista käsitettä, joka saattaa toimia oppilaskohtaiseen tukeen siirtymisen kriteerinä.

- TUKIOPETUS
  - Ehdotus: ”Tukiopetuksella tarkoitetaan opetusta, jota järjestetään joko oppilaan oppituntien ulkopuolella ylimääräisinä oppitunteina tai oppituntien sisällä. Oppituntien sisällä tukiopetus toteutetaan esimerkiksi jakotunteina pienemmälle ryhmälle tai kahden tai useamman opettajan antamana opetuksena.”

- PIENRYHMÄ
  - Pienryhmä on haastava käsite, koska sillä on opetuksen kentällä useita erilaisia merkityksiä. Sanoja pienryhmä, pienluokka ja erityisluokka käytetään sekä synonyymeina että lomittain ja myös tarkoittamaan aivan eri asioita. Monin paikoin on esimerkiksi luovuttu käsitteestä erityisluokka, koska ei haluta leimata kyseisen luokan oppilaita erityisiksi, joten puhutaan pienluokasta tai pienryhmästä.

- Lakiesityksen mukaan sekä erityisopettajan että erityisluokanopettajan opettama ryhmä voi olla pienryhmä. Erityisopettajan ja erityisluokanopettajan koulutukset ja kelpoisuudet kuitenkin eroavat toisistaan, joten myös tämän takia on syytä määritellä tarkasti, mitä laissa tarkoitetaan pienryhmällä. Erilaisilla koulutus- ja kelpoisuusvaatimuksilla ei ole mahdollista, että erityisopettajan ja erityisluokanopettajan työnkuvat olisivat yhtenevät eli että kummankin työnkuvaan kuuluu samanlaisen pienryhmän opettaminen.
- Voisi olla tarpeen määritellä erilaiset pienryhmät erikseen.
- Ehdotus: ”**Ainekohtaisella pienryhmällä** tarkoitetaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opettamaa vaihtuvaa ryhmää, jossa oppilaat opiskelevat yhtä tai useampaa oppiainetta kokoaikaisesti, ja jossa yhdellä oppitunnilla voi olla oppilaita enintään 10 tai 8 samoilla perusteilla kuin erityisluokilla 20 g §:n määräämällä tavalla. Ainekohtaista pienryhmää on kelpoinen opettamaan *erityisluokanopettaja* (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 8 § 2 mom.) tai tämän *kyseisen oppiaineen aineenopettajataustainen erityisopettaja* (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 8 § 3 mom.).”
- Ehdotus: ”**Joustavan ryhmittelyn pienryhmällä** tarkoitetaan erityisopettajan opettamaa pienryhmää, jossa oppilaat saavat osa-aikaista erityisopetusta. Joustavan ryhmittelyn pienryhmää on kelpoinen opettamaan *erityisopettaja* (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 8 § 1 mom.), mutta päävastuu oppilaiden opetuksesta säilyy luokan- tai aineenopettajalla myös sen oppiaineen osalta, jossa oppilas käy pienryhmässä.”

- ERITYISLUOKKA
  - Ehdotus: ”**Erityisluokalla** tarkoitetaan kiinteää erityisluokanopettajan opettamaa luokkaa, jossa oppilaat opiskelevat suurimman osan kaikista oppitunneistaan ja jossa on oppilaita enintään 10, 8 tai 6 siten kuin 20 g §:ssä määrätään. Erityisluokkaa on kelpoinen opettamaan *erityisluokanopettaja* (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 8 § 2 mom.).”

Lukiolaki (HE 159/2024 vp)

- Todennetut oppimisvaikeudet.
  - Lisättävä 28a § perusteluihin sama teksti kuin lain ammatillisesta koulutuksesta 63 § perusteluissa. ”Kyse on erityispedagogisesta tuen arvioinnista, eikä se edellytä diagnoosia, lääkärin tms. asiantuntijalausuntoa, vaan havaitut erityisen tuen tarpeet riittävät tuen perusteeksi.”

Laki ammatillisesta koulutuksesta (HE 161/2024 vp)

- oikeutta oppimisen tukeen on täsmennettävä perusteluiden lisäksi myös säädöstekstissä (punaisella lisäys).
    - Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta, kielellistä tukea, erityisopettajan antamaa tilapäistä erityisopetusta, opettajan tai erityisopettajan antamia opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta.

- Opiskelijan poissaolot ja oppimisen tuki
    - Lisättävä 63 § perusteluihin sama teksti kuin mitä on Lukiolain 28a § perusteluissa. ”Oppimisen tukea ei olisi suunnattu opiskelijoille, jotka omavalintaisten poissaolojen tai passiivisuuden vuoksi jäävät jälkeen opinnoissaan”.

Sari Jokinen

erityisasiantuntija